T096 ATĐ 8 (08) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q47-Kiền Độ Tri-Tám Đạo

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 185

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 47

Chöông 3: KIEÀN-ÑOÄ TRÍ

Phaåm 1: TAÙM ÑAÏO, Phaàn 2

Hoûi: Theå taùnh cuûa boán ñaïo laø gì? Ñaùp: Laø taùnh cuûa naêm aám, boán aám. Neáu ôû ñòa thieàn laø naêm aám, ôû ñònh Voâ saéc laø boán aám. Ñoù laø phaàn vaät, ngaõ töôùng, theå taùnh cuûa boán ñaïo. Ñaõ noùi theå taùnh, veà lyù do nay seõ noùi. Vì sao goïi laø Ñaïo? Ñaïo laø nghóa gì? Nghóa höôùng ñeán nghóa chaùnh laø nghóa ñaïo. Nghóa höôùng tôùi thaønh Nieát-baøn laø nghóa cuûa ñaïo. Ñaïo tueä khoå chaäm. Hoûi: Ñaïo voâ laäu chaúng phaûi khoå thoï, khoâng töông öng vôùi khoå thoï, vì sao goïi laø khoå? Ñaùp: Vì ñaïo Voâ saéc cuûa caùc bieân khoù sinh, neân goïi laø khoå, vì ñaïo cuûa thieàn caên baûn deã sinh, neân goïi laø vui. Theá naøo laø ñaïo Voâ saéc cuûa caùc bieân khoù sinh? Ñaùp: Phieàn naõo coõi Duïc vaø nghieäp troùi buoäc, neân phaûi duïng coâng nhieàu môùi sinh ñöôïc thieàn Vò chí. Nhö ngöôøi bò troùi buoäc, phaûi duøng söùc löïc nhieàu môùi coù theå töï côûi troùi. Ngöôøi sinh thieàn Vò chí kia cuõng gioáng nhö theá. Hoaëc coù ngöôøi tu quaùn baát tònh, sinh ñòa Vò chí. Hoaëc coù ngöôøi tu nieäm hôi thôû ra vaøo, sinh ñòa Vò chí. Ngöôøi tu quaùn baát tònh, trong möôøi naêm, möôøi hai naêm, thöôøng quaùn xöông traéng, coù ngöôøi coù theå sinh veà ñòa kia, hoaëc khoâng theå sinh! Ngöôøi tu nieäm hôi thôû ra vaøo, trong möôøi naêm, möôøi hai naêm, thöôøng ñeám hôi thôû, coù ngöôøi coù theå sinh veà ñòa kia, hoaëc khoâng theå sinh! Ñaõ lìa aùi duïc, khoâng duïng coâng nhieàu, coù theå khôûi Sô thieàn hieän ôû tröôùc. Sô thieàn khaùc vôùi taâm phaùp taâm sôû dieät, khaùc vôùi taâm phaùp taâm

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 186

sôû sinh, dieät taâm thoâ, sinh taâm teá, giaùc dieät vôùi taâm, taâm ñi chung quaùn sinh. Nhö ngöôøi duøng goã cheû goã, phaûi duøng nhieàu coâng söùc, môùi cheû ñöôïc goã. Ngöôøi tu Sô thieàn cuõng theá. Khaùc vôùi phaùp taâm, taâm sôû dieät,

khaùc vôùi phaùp taâm, taâm sôû sinh. Taâm thoâ dieät, taâm teá sinh, giaùc ñi chung vôùi taâm dieät, quaùn ñi chung vôùi taâm sinh. Ñaõ lìa duïc cuûa Sô thieàn, neân khoâng duøng nhieàu coâng söùc khôûi Nhò thieàn hieän ôû tröôùc. Ñeä tam, ñeä Töù thieàn cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Lìa duïc cuûa ñeä Töù thieàn, cuõng khoâng duøng nhieàu coâng söùc ñeå khôûi ñònh Voâ saéc hieän ôû tröôùc, vì sao goïi laø ñaïo khoå? Ñaùp: Ñònh Voâ saéc laø phaùp vi teá. Hoaëc coù ngöôøi noùi khoâng coù ñònh Voâ saéc, nghóa laø nhö cö só Ña-tyø-baø ñi ñeán choã Toân giaû A-nan hoûi raèng: Thöa Toân giaû A-nan! Toâi laø ngöôøi taïi gia, suoát ñeâm daøi sanh töû öa ñaém nhieãm saéc, thanh, höông, vò, xuùc, nghe noùi chuùng sinh Voâ saéc, loøng caûm thaáy sôï haõi, nhö saép rôi xuoáng hoá lôùn! Taïi sao goïi laø chuùng sinh maø khoâng coù saéc! Thieàn caên baûn laø ñaïo vui. Nhö hai ngöôøi ñeàu ñeán moät choã. Moät ñi baèng ñöôøng thuûy, moät ñi baèng ñöôøng boä. Maëc duø caû hai ñeàu ñeán moät choã, nhöng ngöôøi ñi baèng ñöôøng thuûy thì caûm thaáy vui chöù chaúng phaûi ngöôøi ñi baèng ñöôøng boä! Caùc chuùng sinh lìa duïc cuõng gioáng nhö theá. Hoaëc coù ngöôøi döïa vaøo caùc bieân nôi ñònh Voâ saéc, hoaëc nöông döïa caên baûn. Maëc duø ñeàu lìa duïc, nhöng ngöôøi nöông thieàn thì vui, chaúng phaûi caùc bieân nôi ñònh Voâ saéc! Laïi nöõa, vì coù hai thöù vui, neân goïi laø vui: Ñoù laø vui thoï, vui khinh an. Trong ba thieàn, coù vui khinh an, vui thoï. Ñeä Töù thieàn, duø khoâng coù vui thoï, nhöng vui khinh an hôn nhieàu. Ñòa khaùc coù hai thöù vui. Laïi nöõa, vì coù hai thöù vui neân goïi laø vui, ñoù laø: vui ôû laâu, vui khaùch. Vui ôû laâu, nghóa laø truï trong thieàn, khôûi thieàn hieän ôû tröôùc. Vui khaùch, nghóa laø truï trong thieàn, khôûi ñònh Voâ saéc hieän ôû tröôùc. Phaàn coøn laïi noùi veà töôùng vui thieàn, coù noùi roäng trong boán thieàn nhö treân. Hoûi: Vì sao goïi laø chaäm? Ñaùp: Vì ñöôïc ñaïo naày thì khoâng theå nhanh choùng ñeán thaønh Nieát-baøn, neân goïi laø chaäm. Hoûi: Vì sao goïi laø nhanh? Ñaùp: Vì ngöôøi ñöôïc ñaïo naày coù theå choùng ñeán thaønh Nieát-baøn, neân goïi laø nhanh. Hoûi: Neáu khoâng nhanh choùng ñeán goïi laø chaäm, nhanh choùng ñeán goïi laø nhanh. Nghóa laø: Coù ngöôøi Tín giaûi thoaùt nhanh choùng ñeán hôn ngöôøi Kieán ñaùo. Nghóa laø neáu ngöôøi Tín giaûi thoaùt sieâng naêng tinh tieán,

ngöôøi Kieán ñaùo khoâng sieâng naêng tinh tieán thì ngöôøi Tín giaûi thoaùt seõ nhanh choùng coù choã ñeán, chöù chaúng phaûi ngöôøi Kieán ñaùo. Nhö keä noùi: Buoâng lung, khoâng buoâng lung, Tænh thöùc vaø meâ nguû Gioáng nhö ngöïa chaäm, nhanh Ngöôøi phaùt tröôùc, ñeán tröôùc. Gioáng nhö hai ngöôøi cuøng ñeán moät nôi: Moät ngöôøi côõi ngöïa nhanh, moät ngöôøi côõi ngöïa chaäm. Maëc duø côõi ngöïa chaäm, nhöng neáu xuaát phaùt tröôùc, thì ñeán tröôùc. Cuõng theá, ngöôøi Tín giaûi thoaùt neáu sieâng naêng haønh tinh tieán neân ñeán Nieát-baøn tröôùc. Ngöôøi Kieán ñaùo neáu khoâng sieâng naêng, thì ñeán Nieát-baøn sau? Ñaùp: ÔÛ ñaây noùi ñeàu haønh tinh tieán, nghóa laø neáu ñoàng haønh tinh tieán thì ngöôøi Kieán ñaùo seõ ñeán tröôùc. Hoûi: Boán ñaïo naày laø taùnh cuûa boán aám, naêm aám, vì sao laïi noùi laø tueä? Ñaùp: Maëc duø ñaïo naày laø taùnh cuûa boán aám, naêm aám, nhöng vì nghieâng nhieàu veà tueä, neân goïi laø ñaïo tueä. Nhö kieán ñaïo

laø taùnh cuûa naêm aám, do nghieâng nhieàu veà kieán, neân goïi laø kieán ñaïo. Trí bieân v.v... laø taùnh cuûa naêm aám, boán aám, vì nghieâng nhieàu veà trí neân goïi laø trí. Ñònh Kim cöông duï laø taùnh cuûa naêm aám, boán aám, do nghieâng nhieàu veà ñònh neân goïi laø ñònh. Boán ñaïo cuõng gioáng nhö theá, laø taùnh cuûa naêm aám, boán aám, do nghieâng nhieàu veà tueä, neân goïi laø ñaïo tueä. Theá naøo laø ñaïo tueä khoå chaäm? Nhö kinh noùi: Tyø-kheo chaùn gheùt naêm thuû aám. Ñoù goïi laø ñaïo tueä khoå chaäm. Hoûi: Ñaïo naày duyeân vôùi boán ñeá, vì sao Ñöùc Theá toân chæ noùi duyeân vôùi khoå ñeá? Ñaùp: Leõ ra phaûi noùi duyeân vôùi boán ñeá, maø khoâng noùi, neân bieát thuyeát naày noùi chöa troïn veïn. Laïi nöõa, thuyeát naày laø môùi nhaäp phaùp vì duyeân vôùi khoå ñeá, neân bieát cuõng noùi laø duyeân vôùi ñeá khaùc. Laïi nöõa, kinh Phaät noùi phöông tieän cuûa boán ñaïo, khoâng noùi Theå cuûa boán ñaïo. Trong ñaïo phöông tieän cuûa boán ñaïo noùi: Chaùn gheùt phaùp taäp quaùn nhö theá. Trong Kinh laïi noùi: Theá naøo laø ñaïo tueä khoå chaäm? Ñaùp: Chaúng phaûi laø naêm caên taùnh chaäm luït thuoäc veà thieàn caên baûn. Theá naøo laø ñaïo tueä khoå nhanh? Ñaùp: Khoâng phaûi laø naêm caên cô nhaïy beùn thuoäc veà thieàn caên baûn. Theá naøo laø ñaïo tueä vui chaäm?

Ñaùp: Naêm caên taùnh chaäm luït thuoäc veà thieàn caên baûn. Theá naøo laø ñaïo tueä vui nhanh? Ñaùp: Naêm caên cô nhaïy beùn thuoäc veà thieàn caên baûn. Hoûi: Ñaïo naày laø taùnh cuûa naêm aám, boán aám, vì sao chæ noùi laø caên? Ñaùp: Vì ôû ñaây noùi toái thaéng laø taùnh cuûa naêm caên, laø phöông tieän kheùo leùo, coù theå thaønh töïu vieäc lôùn. Hoûi: Coù caên cô baäc trung hay khoâng? Neáu coù vì sao trong ñaây khoâng noùi? Neáu khoâng thì Kinh Phaät noùi, laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Caùc chuùng sinh tuøy ñôøi maø sinh, theo ñôøi maø lôùn. Coù ngöôøi caên taùnh phaåm haï, coù keû caên taùnh phaåm trung, coù ngöôøi caên taùnh phaåm thöôïng. Ngöôøi caên taùnh phaåm thöôïng, phieàn naõo moûng nhoû, deã daøng giaùo hoùa. Neáu khoâng nghe phaùp thì luøi maát caên thieän? Ñaùp: Neân noùi raèng: Khoâng coù ngöôøi caên cô baäc trung. Vì sao? Vì kieán ñaïo coù hai haïng: 1. Ñaïo Kieân tín. 2. Ñaïo Kieân phaùp. Trong tu ñaïo cuõng coù hai haïng: 1. Ñaïo Tín giaûi thoaùt. 2. Ñaïo Kieán ñaùo. Trong ñaïo Voâ hoïc cuõng coù hai haïng: 1. Ñaïo Thôøi giaûi thoaùt. 2. Ñaïo Baát Thôøi giaûi thoaùt. Do khoâng coù ñaïo thöù ba, neân khoâng coù caên cô baäc trung. Hoûi: Neáu vaäy thì kinh Phaät noùi laøm sao hieåu ñöôïc? Ñaùp: Ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, thaáy Thaùnh Ñeá, coù ngöôøi ôû ñaàu, coù ngöôøi ôû giöõa, coù ngöôøi ôû sau. Ngöôøi ôû ñaàu ñöôïc goïi laø caên cô nhaïy beùn, ngöôøi ôû giöõa goïi laø caên cô baäc trung, ngöôøi ôû sau goïi laø caên cô baäc haï. Laïi nöõa, ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, thaáy Thaùnh ñeá coù gaàn, coù xa, hoaëc coù ngöôøi khoâng gaàn, khoâng xa. Ngöôøi gaàn laø caên cô nhaïy beùn, nhö Kieàu-traàn-nhö v.v... Ngöôøi xa laø caên taùnh chaäm luït, nhö Tu-baït- ñaø-la v.v... Khoâng gaàn, khoâng xa laø caên cô baäc trung, nhö Xaù-lôïi-phaát, Muïc- kieàn-lieân v.v... Laïi coù ngöôøi noùi: Coù caên cô baäc trung! Hoûi: Vì sao caên cô baäc trung naày khoâng thaáy noùi? Ñaùp: Vì ñaõ noùi caên ñaàu tieân, cho neân neáu khi noùi caên cô baäc döôùi, thì caên cô baäc trung seõ trôû thaønh caên cô baäc thöôïng! Coøn

neáu ñaàu tieân noùi caên cô baäc thöôïng, thì caên cô baäc trung ôû trong caên cô baäc haï! Vì theá,

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 189

neân Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Caên cô baäc trung laø caên cô ôû choã naøo? Ñaùp: ÔÛ trung haï. Vì sao? Vì ôû giöõa haï thöôïng goïi laø trung. Laïi nöõa, ôû trung thöôïng. Vì sao? Vì ngöôøi ôû giöõa thöôïng, haï goïi laø trung. Laïi nöõa, ñeàu ôû hai trung. Lôøi bình: Noùi nhö theá laø toát. Vì sao? Vì Ñöùc Phaät cuõng laø ngöôøi Kieân phaùp. Bích-chi Phaät cuõng laø ngöôøi Kieân phaùp. Thanh vaên ñöôïc phaùp Ba-la-maät cuõng laø ngöôøi Kieân phaùp. Caùc caên kia coù ngang baèng chaêng? Vì ñoái vôùi moät ñaïo coù ba thöù caên, neân Kinh noùi laø khoâng coù ñaïo thöù ba! Ngöôøi A-tyø-ñaøm thì noùi: Khoâng coù caên cô baäc trung. Cho neân, caû hai thuyeát ñeàu kheùo hieåu. Kinh Taäp Phaùp laïi noùi: Tu haønh ñaïo tueä khoå chaäm roäng khaép, thì ñöôïc ñaày ñuû ñaïo tueä khoå nhanh. Tu haønh roäng khaép ñaïo tueä vui chaäm thì ñöôïc ñaày ñuû ñaïo tueä vui nhanh. Hoûi: Kinh naày noùi ñaày ñuû laø sao? Laø noùi ñeán caên cô ñaày ñuû, hay noùi söï lìa duïc ñaày ñuû? Neáu noùi caên cô ñaày ñuû thì ñaïo tueä khoå chaäm seõ ñöôïc ñaày ñuû hai ñaïo tueä nhanh, ñaïo tueä vui chaäm cuõng seõ ñöôïc ñaày ñuû hai ñaïo tueä nhanh. Neáu ñaày ñuû söï lìa duïc, thì ñaïo chaäm seõ ñaày ñuû ñaïo chaäm, ñaïo nhanh seõ ñaày ñuû ñaïo nhanh! Ñaùp: Neân noùi laø caên cô ñaày ñuû. Vì sao? Vì Kinh Taäp Phaùp kia noùi phaùp töông töï ñaày ñuû, khoâng noùi phaùp chaúng töông töï ñaày ñuû. Ñaïo khoå töông töï vôùi ñaïo khoå, ñaïo vui töông töï vôùi ñaïo vui. Hoûi: Ai thaønh töïu bao nhieâu ñaïo? Ñaùp: Hoaëc moät, hoaëc hai. Ai laø moät? Ñaùp: Ngöôøi caên cô chaäm luït, chöa lìa duïc coõi Duïc, thaønh töïu moät ñaïo khoå chaäm. Ñaõ lìa duïc coõi Duïc thì thaønh töïu hai, ñoù laø ñaïo vui chaäm. Ngöôøi caên cô nhaïy beùn: Chöa lìa duïc coõi Duïc, thaønh töïu moät Ñaïo Khoå Nhanh. Ñaõ lìa duïc coõi Duïc thì thaønh töïu hai, ñoù laø ñaïo vui chaäm. Caên taùnh lanh lôïi chöa lìa duïc coõi Duïc, thaønh töïu moät ñaïo khoå nhanh, ñaõ lìa duïc coõi Duïc thaønh töïu hai, ñoù goïi laø ñaïo vui nhanh. Toân giaû Taêng-giaø-baø-tu noùi: Coù ngöôøi thaønh töïu caû boán ñaïo, nhö döïa vaøo thieàn caên baûn, khi chuyeån caên, truï ñaïo voâ ngaïi, khoâng boû hai ñaïo cuûa caên cô chaäm luït, ñaõ ñöôïc hai ñaïo cuûa caên cô nhaïy beùn. Khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì neáu noùi nhö theá, seõ huûy hoaïi caên, huûy hoaïi ngöôøi. Huûy hoaïi caên vöøa laø caên taùnh chaäm luït, vöøa laø caên cô nhaïy beùn. Huûy hoaïi ngöôøi hö hoûng, cuõng laø Tín giaûi thoaùt, cuõng laø Kieán ñaùo.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 190

Hoûi: Ai duøng bao nhieâu ñaïo naày ñeå coù theå coù choã taïo taùc? Ñaùp: Coù ngöôøi duøng moät, hai, ba, boán ñaïo maø khoâng cuøng luùc. Ngöôøi caên cô chaäm luït, khi lìa duïc coõi Duïc, duøng ñaïo tueä khoå chaäm maø coù choã taïo taùc. Töùc ngöôøi naày döïa vaøo thieàn caên baûn, khi lìa duïc cuûa thieàn, duøng ñaïo vui chaäm maø coù söï taïo taùc. Ngöôøi Tín giaûi thoaùt döïa vaøo thieàn caên baûn, chuyeån caên, taïo ra Kieán ñaùo. Laïi döïa vaøo thieàn caên baûn, lìa duïc cuûa thieàn, duøng ñaïo tueä vui nhanh maø coù söï taïo taùc. Laïi döïa vaøo ñònh Voâ saéc,

lìa duïc cuûa ñònh Voâ saéc, duøng ñaïo khoå nhanh maø coù söï taïo taùc. Laïi coù ngöôøi duøng boán ñaïo maø coù söï taïo taùc: Laø ngöôøi caên cô chaäm luït, lìa duïc coõi Duïc, cho ñeán khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, duøng ñaïo khoå chaäm, ñaïo vui chaäm maø coù söï taïo taùc. Ñoái vôùi söï lìa duïc kia maø lui suït, töø Tín giaûi thoaùt, chuyeån caên, taïo neân Kieán ñaùo. Laïi, khi lìa duïc coõi Duïc, cho ñeán khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù ñeàu duøng hai ñaïo nhanh maø coù söï taïo taùc. Hoûi: Ai seõ ñöôïc bao nhieâu ñaïo naày? Ai seõ boû bao nhieâu ñaïo naày? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi khoâng neân ñöôïc, khoâng neân boû, nhö taát caû ngöôøi phaøm phu. Hoûi: Trong ñaây, khoâng neân hoûi ñaùp veà ngöôøi phaøm phu? Ñaùp: Baäc Thaùnh cuõng coù ngöôøi khoâng neân ñöôïc, khoâng neân xaû, nhö baäc Thaùnh truï baûn taùnh. Neáu khi baäc Thaùnh tinh tieán vöôït hôn, thì môùi coù ngöôøi neân ñöôïc, neân xaû. Khi chöa lìa duïc coõi Duïc, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì khoå phaùp nhaãn, cho ñeán ñaïo phaùp trí, khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät ñaïo tyû nhaãn, seõ boû moät, ñöôïc moät. Ñaõ lìa duïc coõi Duïc, döïa vaøo thieàn Vò chí, luùc ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì khoå phaùp nhaãn, cho ñeán Ñaïo phaùp trí khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät ñaïo tyû nhaãn, neân boû moät, seõ ñöôïc hai. Neáu döïa vaøo ñòa treân, khi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, taát nhieân töø khoå phaùp nhaãn cho ñeán ñaïo phaùp trí ñeàu khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc hai ñaïo tyû nhaãn, neân boû hai, ñöôïc hai. Khi Tu-ñaø-hoaøn höôùng veà quaû Tö-ñaø-haøm, thì ñaïo phöông tieän, naêm ñaïo voâ ngaïi, naêm ñaïo giaûi thoaùt ñeàu khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät ñaïo voâ ngaïi thöù saùu, neân boû moät, seõ ñöôïc moät. Tö-ñaø-haøm khi höôùng veà quaû A-na-haøm, thì ñaïo phöông tieän hai, ñaïo voâ ngaïi hai, ñaïo giaûi thoaùt khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät ñaïo voâ ngaïi thöù chín, neân xaû moät, ñöôïc hai. Lìa duïc cuûa Sô thieàn, cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì ñaïo phöông tieän, ñaïo voâ ngaïi, ñaïo giaûi thoaùt, seõ khoâng coù choã xaû, neân ñöôïc hai. Khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù thì ñaïo phöông tieän, taùm Ñaïo voâ ngaïi, taùm Ñaïo giaûi thoaùt khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc hai ñaïo voâ ngaïi thöù chín, neân xaû hai, ñöôïc hai.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 191

Laø noùi veà phaùp lìa duïc, luùc chuyeån caên, chöa lìa duïc coõi Duïc, Tín giaûi thoaùt chuyeån caên taïo ra Kieán ñaùo, ñaïo phöông tieän khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät ñaïo voâ ngaïi, neân boû moät, ñöôïc moät. Ñaõ lìa duïc coõi Duïc, khi Tín giaûi thoaùt chuyeån caên, taïo ra Kieán ñaùo, thì ñaïo phöông tieän seõ khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc hai Ñaïo voâ ngaïi, neân boû hai, ñöôïc hai. A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt, khi chuyeån caên, taïo baát ñoäng, thì ñaïo phöông tieän, taùm ñaïo voâ ngaïi, taùm ñaïo giaûi thoaùt khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc hai Ñaïo voâ ngaïi thöù chín, neân boû hai, ñöôïc hai. baäc Thaùnh chöa lìa duïc coõi Duïc, khi khôûi Voâ löôïng, moät giaûi thoaùt ñaàu tieân, boán thaéng xöù ban ñaàu, nieäm baát tònh, An na ba na, nieäm xöù thì khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc moät. baäc Thaùnh ñaõ lìa duïc coõi Duïc, khi khôûi Voâ löôïng giaûi thoaùt, thaéng xöù, Nhaát thieát xöù, baát tònh, nieäm An-na-ba- na, nieäm xöù, tu huaân taäp thieàn khôûi thoâng, thì naêm ñaïo voâ ngaïi, ba ñaïo giaûi thoaùt, khôûi nguyeän trí voâ traùnh, voâ ngaïi baùt ña, ñeàu cuøng ñaët

ñeå khoâng, voâ nguyeän, voâ töôùng, tam-muoäi Khoâng, voâ nguyeän, voâ töôùng khi töôûng vi teá cuûa ñònh Dieät khoâng coù choã xaû, seõ ñöôïc hai, laø noùi luùc thaéng tieán, luùc lui suït, nghóa laø A-la-haùn khôûi lui suït kieát coõi Saéc, coõi Voâ saéc neân boû hai, ñöôïc hai. Luùc khôûi söï lui suït kieát coõi Duïc, laø seõ boû hai, ñöôïc moät. Khi lìa kieát coõi Saéc, A-na-haøm khôûi lui suït kieát coõi Saéc neân boû hai, khoâng coù sôû ñaéc, töùc khi A-na-haøm naày khôûi lui suït Kieát coõi Duïc, neân boû hai, ñöôïc moät, luùc lui suït quaû Tö-ñaø-haøm, laø boû moät, ñöôïc moät. Nhö noùi coù boán haïng ngöôøi: 1. Hieän phaùp chaäm, thaân hö hoaïi nhanh. 2. Hieän phaùp nhanh, thaân hö hoaïi chaäm. 3. Hieän phaùp chaäm, thaân hö hoaïi chaäm. 4. Hieän phaùp nhanh, thaân hö hoaïi nhanh. Hoûi: Nhö noùi: Coù hieän phaùp chaäm, thaân hö hoaïi cuõng chaäm. Coù hieän phaùp nhanh, thaân hö hoaïi cuõng nhanh, vieäc naày coù theå nhö theá. Nhöng neáu noùi hieän phaùp chaäm, thaân hö hoaïi nhanh thì vieäc naày khoâng ñuùng. Vì sao? Vì khi, baäc Thaùnh qua ñôøi khoâng luøi böôùc, khoâng chuyeån caên, khoâng sinh coõi Saéc, coõi Voâ saéc, huoáng chi laø coù hieän phaùp nhanh, thaân hö hoaïi chaäm? Ñaùp: ÔÛ ñaây khoâng noùi veà söï lui suït, cuõng khoâng noùi veà chuyeån caên, chæ noùi veà sieâng naêng, khoâng sieâng naêng. Nghóa laø neáu hieän thaân sieâng naêng, thaân hö hoaïi khoâng sieâng naêng, laø noùi hieän thaân nhanh, thaân hö hoaïi chaäm. Neáu hieän thaân khoâng sieâng naêng, thaân hö hoaïi sieâng naêng, thì ñoù laø noùi hieän thaân chaäm, thaân hö hoaïi nhanh. Neáu hieän thaân khoâng sieâng naêng, thaân hö hoaïi cuõng khoâng sieâng naêng, thì ñaây laø noùi

hieän thaân chaäm, thaân hö hoaïi cuõng chaäm. Neáu hieän thaân sieâng naêng, thaân hö hoaïi cuõng sieâng naêng, thì ñaây laø noùi hieän thaân nhanh, thaân hö hoaïi cuõng nhanh. Kinh noùi: Coù boán thöù ñaïo: 1. Ñaïo khoâng chòu ñöïng. 2. Ñaïo chòu ñöïng. 3. Ñaïo ñieàu phuïc. 4. Ñaïo vaéng laëng. Ñaïo khoâng chòu ñöïng: laø khoâng chòu ñöïng laïnh, noùng, ñoùi khaùt, caùc loaøi truøng, muoãi, moøng caén v.v... lôøi leõ phi lyù, lôøi noùi xaáu aùc cuûa ngöôøi khaùc, thaân sinh caùc thöù ñau khoå, khoâng theå chòu ñöïng nhöõng khoå nhö vaäy! Ñoù goïi laø ñaïo khoâng chòu ñöïng. Ñaïo chòu ñöïng: laø coù theå chòu ñöïng caùc khoå nhö laïnh noùng v.v... Ñoù goïi laø ñaïo chòu ñöïng. Ñaïo ñieàu phuïc: laø coù theå gìn giöõ caùc caên. Ñoù goïi laø ñaïo ñieàu phuïc. Ñaïo vaéng laëng, nghóa laø Thaùnh ñaïo voâ laäu goïi laø ñaïo vaéng laëng. Hoûi: Boán ñaïo tröôùc goàm nhieáp boán ñaïo sau, hay laø boán ñaïo sau goàm nhieáp boán ñaïo tröôùc? Ñaùp: Sau goàm nhieáp tröôùc, chaúng phaûi tröôùc goàm nhieáp sau! Hoûi: Khoâng goàm nhieáp nhöõng gì? Ñaùp: Khoâng goàm nhieáp ba ñaïo sau. Ñoù laø ñaïo khoâng chòu ñöïng, ñaïo chòu ñöïng, ñaïo ñieàu phuïc. Kinh noùi: Coù boán thöù döùt: 1. Döùt tueä khoå chaäm. 2. Döùt tueä khoå nhanh. 3. Döùt tueä vui chaäm. 4. Döùt tueä vui nhanh. Neáu döùt laø khoå, laø chaäm thì döùt naày do khoå do chaäm, neân laø phaåm haï. Neáu döùt laø khoå, laø nhanh thì döùt naày vì khoå, neân laø phaåm haï. Neáu döùt laø chaäm, laø vui, thì döùt naày vì chaäm, neân laø phaåm haï. Neáu döùt laø vui, laø nhanh thì döùt naày khoâng theå ñem laïi lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, cuõng khoâng roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi

neân laø phaåm haï. taát caû döùt cuûa Ñöùc Theá toân, coù theå ñem laïi lôïi ích cho raát nhieàu ngöôøi, vì roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi, neân laø döùt treân heát. Hoûi: Vì boán ñaïo goàm nhieáp boán döùt, hay boán döùt goàm nhieáp boán ñaïo?

Ñaùp: Laàn löôït theo töông maø goàm nhieáp laãn nhau. Neáu döùt laø khoå, laø chaäm thì ñoù laø ñaïo tueä khoå chaäm. Neáu döùt laø khoå, laø nhanh thì ñoù laø ñaïo tueä khoå nhanh. Neáu döùt laø vui, laø chaäm, thì ñoù laø ñaïo tueä vui chaäm. Neáu döùt laø vui, laø nhanh thì ñoù laø ñaïo tueä vui nhanh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Boán döùt laø Voâ hoïc. Boán ñaïo laø Hoïc, Voâ hoïc. Hoaëc noùi raèng: Boán döùt laø Voâ hoïc, boán ñaïo laø Hoïc, Voâ hoïc, nghóa laø boán ñaïo thì goàm nhieáp boán döùt chaúng phaûi boán döùt goàm nhieáp boán ñaïo. Khoâng goàm nhieáp nhöõng ñaïo naøo? Khoâng goàm nhieáp boán ñaïo cuûa hoïc. Hoûi: Thaùnh ñaïo chaúng phaûi phaåm haï, nhö Ba-giaø-la-na noùi: Theá naøo laø phaùp phaåm haï? Laø phaùp baát thieän, voâ kyù aån moät. Vì sao noùi döùt goïi laø haï? Ñaùp: Haï coù hai thöù: 1. Haï nhieãm oâ. 2. Haï toån bôùt. Döùt tuy chaúng phaûi phaåm haï nhieãm oâ maø laø phaåm haï toån bôùt, cho neân goïi laø haï. Neáu döùt laø khoå, laø chaäm laø noùi thieàn Vò chí, thieàn trung gian, ba ñònh Voâ saéc, laø noùi ñaïo Thôøi giaûi thoaùt. Neáu döùt laø khoå, laø nhanh laø noùi ñaïo Phi Thôøi giaûi thoaùt cuûa ngöôøi Thanh vaên. Neáu döùt laø vui, laø chaäm thì ñoù laø noùi thieàn caên baûn, ñaïo Thôøi giaûi thoaùt. Neáu döùt laø vui laø nhanh, khoâng laøm lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, khoâng roäng khaép ñeán ngöôøi, trôøi thì ñoù laø noùi ngöôøi Thanh vaên cuûa thieàn caên baûn laø ñaïo phi Thôøi giaûi thoaùt. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, coù theå ñem laïi lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi laø noùi ñaïo Phaät. Trong ñaây phaàn khaùc laø ñaïo cuûa Bích-chi Phaät, laø ôû phaàn naøo? Hoaëc coù ngöôøi noùi: Laø phaàn cuûa Thanh vaên. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø phaàn cuûa Phaät. Vì sao? Vì Phaät, Ñoäc giaùc, khoâng coù thaày, Bích-chi Phaät cuõng vaäy! Laïi coù ngöôøi noùi: Ba döùt nhö tröôùc. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, khoâng theå laøm lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, khoâng roäng khaép ñeán ngöôøi, trôøi laø noùi ñaïo cuûa Bích-chi Phaät. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, coù theå ñem laïi lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, roäng khaép caû ngöôøi, trôøi, thì ñoù laø noùi ñaïo Phaät. Trong ñaây phaàn khaùc laø cho ngöôøi Thanh vaên cuûa thieàn caên baûn,

laø ñaïo phi Thôøi giaûi thoaùt. Laø ôû phaàn naøo? Hoaëc coù ngöôøi noùi: Laø phaàn cuûa Bích-chi Phaät. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø phaàn cuûa Phaät. Vì sao? Vì caên aáy töø beân Phaät sinh ra. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba ñaïo laø phaùp cuûa ngoaïi ñaïo. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, khoâng theå ñem laïi lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, khoâng roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi thì ñoù laø noùi ñaïo cuûa Bích-chi Phaät. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, coù theå ñem lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi, laø noùi ñaïo cuûa Phaät. Phaàn khaùc ôû ñaây laø ñaïo Thanh vaên, ôû phaàn naøo? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: ÔÛ phaàn cuûa Bích-chi Phaät. Lôøi bình: Neân noùi raèng: ÔÛ phaàn cuûa Phaät. Vì sao? Vì caên aáy ñöôïc sinh töø

beân Phaät. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba ñaïo tröôùc laø phaùp cuûa ngoaïi ñaïo. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, khoâng theå ñem laïi lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, khoâng roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi, laø noùi ñaïo Thanh vaên. Neáu döùt laø vui, laø nhanh, coù khaû naêng ñem lôïi ích cho nhieàu ngöôøi, roäng khaép coõi ngöôøi, coõi trôøi laø noùi ñaïo cuûa Phaät. Phaàn khaùc trong ñaây laø noùi ñaïo cuûa Bích-chi Phaät, ôû phaàn naøo? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: ÔÛ phaàn Thanh vaên. Lôøi bình: Neân noùi raèng: ÔÛ phaàn cuûa Phaät. Vì sao? Vì nhö Phaät laø khoâng coù thaày, Bích-chi Phaät cuõng vaäy! Hoûi: Trong boán ñaïo naày, Ñöùc Theá toân döïa vaøo ñaïo naøo nhaäp chaùnh quyeát ñònh, ñöôïc quaû lìa duïc, heát laäu? Bích-chi Phaät döïa vaøo ñaïo naøo maø ñöôïc Ba-la-maät? Ngöôøi Thanh vaên döïa vaøo ñaïo naøo? Ñaùp: Ñöùc Theá toân ñaõ döïa vaøo ñaïo vui nhanh, nhaäp chaùnh quyeát ñònh, ñöôïc quaû lìa duïc, döùt heát laäu. Vì sao bieát ñöôïc? Kinh noùi: Ma-laëc-ca-töû ñeán choã Phaät, hoûi raèng: Baïch Ñöùc Theá toân! Ngaøi do ñaïo naøo trong boán ñaïo naày maø ñöôïc ñaïo quaû Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng? Phaät ñaùp Ma-laëc-ca-töû: Nhö lai döïa vaøo ñaïo tueä vui nhanh neân ñöôïc ñaïo quaû Boà-ñeà Chaùnh ñaúng Voâ thöôïng. Baáy giôø, Ma-laëc-ca-töû beøn neâu leân hai lôøi vaán naïn: Laø ñaïo vui laøm sao thöïc haønh caùc thöù haïnh khoå? Noùi laø ñaïo nhanh vì sao phaûi traûi qua saùu naêm? Phaät baûo Ma-laëc-ca-töû: oâng laø Ngöôøi ngu! Ta khoâng do haønh trì oai nghi nhö theá ñeå ñöôïc ñaïo quaû Chaùnh ñaúng chaùnh giaùc voâ thöôïng. Vì vieäc naày, neân bieát Ñöùc Nhö lai duøng ñaïo tueä vui nhanh ñaït ñöôïc

ñaïo quaû Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng. Nhö thuù Khaùt-giaø chæ coù moät söøng Bích-chi Phaät, neân bieát nhö Phaät, Theá toân vì ña soá ngöôøi maø xuaát theá, ñoù laø khoâng nhaát ñònh. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát döïa vaøo ñaïo tueä khoå nhanh, nhaäp chaùnh quyeát ñònh, döïa vaøo ñaïo tueä vui nhanh ñöôïc döùt heát laäu. Vì sao? Vì döïa vaøo thieàn Vò chí nhaäp chaùnh quyeát ñònh, vì döïa vaøo ñeä Töù thieàn, döùt heát laäu. Toân giaû Muïc-kieàn-lieân döïa vaøo ñaïo tueä khoå nhanh, nhaäp chaùnh quyeát ñònh, cho ñeán döùt heát laäu. Vì sao? Vì döïa vaøo thieàn Vò chí, nhaäp chaùnh quyeát ñònh, vì döïa vaøo ñònh Voâ saéc döùt heát laäu. Hoûi: Vì sao Toân giaû Xaù-lôïi-phaát döïa vaøo ñeä Töù thieàn coøn Toân giaû Muïc-kieàn-lieân laïi döïa vaøo ñònh Voâ saéc, ñöôïc quaû A-la-haùn? Ñaùp: Vì Toân giaû Xaù-lôïi-phaát thöôøng thöïc haønh tueä, neân döïa vaøo ñeä Töù thieàn, Toân giaû Muïc-kieàn-lieân thöôøng thöïc haønh ñònh, neân döïa vaøo ñònh Voâ saéc! Hoûi: Ngöôøi Thanh vaên ñöôïc Ba-la-maät, coù phaûi ñeàu theo thöù lôùp ñöôïc boán quaû Sa-moân hay khoâng? Ñaùp: Ñeàu theo thöù lôùp ñöôïc. Vì sao? Vì Toân giaû Muïc-kieàn-lieân coù theå giaûi thích kheùo leùo veà xuaát, nhaäp, truï ñaïo quaû Sa-moân. Hoûi: Kheùo coù theå giaûi thích veà söï xuaát, nhaä, truï ñaïo quaû Sa-moân, khoâng coù ngang baèng vôùi Nhö lai, vì sao khoâng theo thöù lôùp ñeå ñöôïc boán quaû Sa-moân? Ñaùp: Khoâng neân hoûi theá Nhö lai nhö. Vì sao? Vì khi xöa coøn laøm Boà-taùt, Nhö lai ñaõ giaûi thích moät caùch töï taïi veà boán quaû Sa-moân, vöôït hôn Toân giaû Xaù-lôïi-phaát luùc ñöôïc taän trí. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngöôøi Thanh vaên ñöôïc Ba-la-maät, khoâng theo thöù lôùp ñöôïc boán quaû

Sa-moân. Vì sao? Vì neáu coù ngöôøi tröôùc lìa duïc, thì phaûi lui suït, sau ñoù môùi ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Neáu vaäy laøm sao coù theå kheùo giaûi thích boán quaû Sa- moân ñöôïc? Ñaùp: Ñieàu naày cuõng khoâng coù loãi. Do Toân giaû A-nan laø ngöôøi caên cô chaäm luït, truï ôû ñòa Höõu hoïc, kheùo giaûi thích veà boán quaû Sa- moân, huoáng chi laø ngöôøi caên cô nhaïy beùn, ôû ñòa Voâ hoïc? Lôøi bình: Neân noùi raèng: Ngöôøi Thanh vaên ñöôïc Ba-la-maät, ñeàu theo thöù lôùp ñeå ñöôïc boán quaû Sa-moân, khoâng do kheùo noùi veà boán quaû Sa-moân. Nhö ngöôøi Thanh vaên nhieàu nhö soá caùt soâng Haèng, ñöôïc phaùp Ba-la-maät, ñeàu thuaän theo thöù lôùp nhaäp chaùnh quyeát ñònh, thöù lôùp ñöôïc phaùp cuûa boán quaû Sa-moân, phaûi neân nhö theá. A-la-haùn döùt heát laäu, phaïm haïnh ñaõ laäp, trong möôøi thöù ñaïo Voâ

hoïc, coù bao nhieâu thöù thaønh töïu ôû quaù khöù? Bao nhieâu thöù thaønh töïu ôû vò lai? Bao nhieâu thöù thaønh töïu ôû hieän taïi? Ñaùp: Neáu döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn thì tam-muoäi coù giaùc coù quaùn laø thieàn Vò chí, Sô thieàn. Söï nöông döïa nhö tröôùc ñaõ noùi. Veà ban ñaàu coù hai haïng: 1. Haïng ñöôïc quaû A-la-haùn ñaàu tieân. 2. Thôøi giaûi thoaùt chuyeån caên, taïo ra baát ñoäng ban ñaàu. Trong ñaây, do hai haïng ban ñaàu maø soaïn luaän. Neân tuøy töông maø noùi, trí Voâ hoïc ban ñaàu hieän ôû tröôùc nhö ñaõ noùi. Hai thôøi gian, saùt-na ñaàu tieân khoâng coù quaù khöù. Vì sao? Vì chöa coù saùt-na sinh dieät. Ñaõ coù: laø do ñöôïc quaû, chuyeån caên, neân xaû. Möôøi thaønh töïu vò lai laø ngöôøi tu vò lai. Chín thaønh töïu hieän taïi laø hieän ôû tröôùc, tröø chaùnh kieán. Vì sao? Vì trong saùt-na kia khoâng coù, neân neáu dieät roài thì khoâng xaû. Dieät, laø voâ thöôøng dieät. Khoâng xaû nghóa laø xaû Thaùnh ñaïo coù ba thöù, nhö tröôùc ñaõ noùi. A-la-haùn kia khoâng ñöôïc quaû, khoâng luøi laïi, khoâng chuyeån caên, döïa vaøo ñòa Voâ hoïc, laïi khôûi Thaùnh ñaïo hieän ôû tröôùc. Sôû dó laïi khôûi Thaùnh ñaïo hieän ôû tröôùc, nhö tröôùc ñaõ noùi. Trong khoaûng saùt-na thöù hai, chín thaønh töïu quaù khöù laø söï sanh töû dieät cuûa saùt-na tröôùc. Möôøi thaønh töïu vò lai, laø ngöôøi tu vò lai. Chín thaønh töïu hieän taïi thì hieän ôû tröôùc, nghóa laø söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc khoâng quaùn, trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc. Chín thaønh töïu quaù khöù, laø ñòa sinh dieät coù giaùc, coù quaùn. Möôøi thaønh töïu vò lai laø ngöôøi tu vò lai. Taùm thaønh töïu hieän taïi thì hieän ôû tröôùc, tröø chaùnh giaùc. Vì khoâng coù trong ñòa Voâ hoïc kia, neân tröø chaùnh kieán. Vì trong saùt-na kia khoâng coù, neân saùt-na aáy ñaõ dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo ñònh Voâ saéc, trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc, chín thaønh töïu quaù khöù laø ñòa sinh dieät coù giaùc, coù quaùn, möôøi thaønh töïu vò lai laø söï tu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi thì hieän ôû tröôùc, tröø chaùnh kieán. Vì trong saùt-na kia khoâng coù, neân tröø chaùnh giaùc, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng. Vì trong ñòa Voâ hoïc khoâng coù, neân ñòa kia dieät roài khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc thì chín thaønh töïu quaù khöù, laø söï sanh töû dieät cuûa ñòa coù giaùc, coù quaùn. Möôøi thaønh töïu vò lai laø söï tu vò lai, hieän taïi khoâng coù. Ngöôøi nhaäp ñònh Dieät, khoâng taâm, coù taâm: laø taâm coù khaû

naêng tu ñaïo theá tuïc, laø phaùp Voâ hoïc höõu laäu, laø voâ laäu, ñòa kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn, Voâ hoïc ñaàu tieân thaáy hieän ôû tröôùc. Chín thaønh töïu quaù khöù ñeàu coù sinh dieät vôùi trí. Möôøi thaønh töïu vò lai laø tu vò lai. Chín thaønh töïu hieän taïi laø hieän ôû tröôùc, tröø chaùnh trí. Vì trong saùt-na kia khoâng coù trí, neân thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn,

hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc. Möôøi thaønh töïu quaù khöù laø söï sanh töû dieät ñeàu coù vôùi trí, vôùi kieán. Möôøi thaønh töïu vò lai laø söï tu vò lai. Chín thaønh töïu hieän taïi thì hieän ôû tröôùc. Nghóa laø neáu trí hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù kieán. Neáu kieán hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù trí, neân dieät roài, khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc. Möôøi thaønh töïu quaù khöù laø ñòa sinh dieät coù giaùc, coù quaùn. Möôøi thaønh töïu vò lai laø tu vò lai. Taùm thaønh töïu hieän taïi hieän ôû tröôùc: laø neáu trí hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù kieán. Neáu kieán hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù trí, tröø chaùnh giaùc. Vì trong ñòa Voâ hoïc kia khoâng coù, neân ñòa kia dieät roài thì khoâng xaû. Döïa vaøo ñònh Voâ saéc, coõi Voâ hoïc hoaëc trí hoaëc kieán hieän ôû tröôùc. Möôøi thaønh töïu quaù khöù laø ñòa sinh dieät coù giaùc, coù quaùn. Möôøi thaønh töïu vò lai laø söï tu vò lai. Naêm thaønh töïu hieän taïi thì hieän ôû tröôùc. Nghóa laø neáu trí hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù kieán. Neáu kieán hieän ôû tröôùc thì trong saùt-na kia seõ khoâng coù trí, tröø chaùnh giaùc, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng. Vì trong ñòa kia khoâng coù, neân ñòa dieät roài khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc hieän ôû tröôùc. Möôøi thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, hieän taïi khoâng coù, ñeàu nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, thì trí ban ñaàu cuûa Voâ hoïc seõ hieän ôû tröôùc. tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn laø ñeä nhò, ñeä tam, ñeä Töù thieàn. Hoûi: Vì sao khoâng noùi thieàn trung gian? Ñaùp: Nhö tröôùc ñaõ noùi: Nöông döïa, nghóa nhö tröôùc ñaõ noùi. Ban ñaàu nghóa nhö tröôùc ñaõ noùi. Sô Chaùnh trí Voâ hoïc ban ñaàu hieän ôû tröôùc. Quaù khöù khoâng coù, nhö tröôùc ñaõ noùi. Möôøi thaønh töïu vò lai, nhö tröôùc ñaõ noùi. Taùm thaønh töïu hieän taïi, tröø chaùnh kieán, vì trong saùt-na kia khoâng coù, tröø chaùnh giaùc, vì ñòa Voâ hoïc khoâng coù, neân ñòa Voâ hoïc kia dieät roài khoâng xaû, nhö tröôùc ñaõ noùi. Laïi döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc. Taùm thaønh töïu quaù khöù laø saùt-na tröôùc ñeàu coù söï sanh töû dieät. Möôøi thaønh töïu vò lai, nhö tröôùc ñaõ noùi. Taùm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo ñònh Voâ saéc, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Taùm thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc hieän ôû tröôùc. Taùm thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, hieän taïi khoâng coù, nhö tröôùc ñaõ noùi. Thaønh töïu kia dieät

roài thì khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Taùm thaønh töïu quaù khöù, möôøi

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 198

thaønh töïu vò lai, nhö tröôùc ñaõ noùi. Chín thaønh töïu hieän taïi, tröø chaùnh kieán, vì trong saùt-na kia khoâng coù neân thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, kieán ñaàu tieân cuûa Voâ hoïc hieän ôû tröôùc. Taùm thaønh töïu quaù khöù cuøng coù söï sanh dieät vôùi trí, möôøi thaønh töïu vò lai, nhö tröôùc ñaõ noùi. Taùm thaønh töïu hieän taïi, tröø chaùnh trí, vì trong saùt-na kia khoâng coù, tröø chaùnh giaùc, nhö tröôùc ñaõ noùi, neân thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Laïi döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Chín thaønh töïu quaù khöù ñi chung söï sanh töû dieät vôùi Trí, vôùi kieán, möôøi thaønh töïu vò lai, taùm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi, neân thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo ñònh Voâ saéc, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Chín thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi, neân thaønh töïu kia dieät xong khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc hieän ôû tröôùc: Chín thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, hieän taïi khoâng coù, nhö tröôùc ñaõ noùi. Taâm theá tuïc kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam- muoäi coù giaùc, coù quaùn, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Chín thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, chín thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu döïa vaøo ñònh Voâ saéc, trí Voâ hoïc ñaàu tieân hieän ôû tröôùc. Ñònh Voâ saéc laø Khoâng xöù, Thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù Nöông döïa nhö tröôùc ñaõ noùi. Ban ñaàu: Nhö tröôùc ñaõ noùi. Trí Voâ hoïc ñaàu tieân hieän ôû tröôùc: Quaù khöù khoâng coù, möôøi thaønh töïu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi, neân söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Laïi döïa vaøo ñònh Voâ saéc, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Naêm thaønh töïu quaù khöù, saùt-na tröôùc ñeàu sinh dieät, möôøi thaønh töïu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc hieän ôû tröôùc: Naêm thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, hieän taïi khoâng coù, nhö tröôùc ñaõ noùi. Taâm theá tuïc kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc: Naêm thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, chín thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, chaùnh trí Voâ hoïc hieän ôû tröôùc, coù naêm thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, taùm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo ñònh Voâ saéc, kieán Voâ hoïc ñaàu tieân hieän ôû tröôùc, coù naêm

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 199

thaønh töïu quaù khöù, cuøng vôùi trí ñeàu laø sinh dieät, möôøi thaønh töïu vò lai, nhö tröôùc ñaõ noùi, naêm thaønh töïu hieän taïi, tröø chaùnh trí, vì trong saùt-na ñaàu tieân kia khoâng coù, tröø chaùnh giaùc, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh

maïng. Vì trong ñòa Voâ hoïc khoâng coù, neân söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Laïi nöông döïa ñònh Voâ saéc, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc, coù saùu thaønh töïu quaù khöù, ñi chung söï sanh töû dieät vôùi trí, vôùi kieán, möôøi thaønh töïu vò lai, naêm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Söï thaønh töïu ñoù dieät roài khoâng xaû. Neáu nhaäp ñònh Dieät, hoaëc khôûi taâm theá tuïc hieän ôû tröôùc, coù saùu thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, hieän taïi khoâng coù, nhö tröôùc ñaõ noùi. Söï thaønh töïu kia dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc, seõ coù saùu thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, chín thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Söï thaønh töïu kia ñaõ dieät roài khoâng xaû. Döïa vaøo tam-muoäi Khoâng giaùc, khoâng quaùn, hoaëc trí, hoaëc kieán Voâ hoïc hieän ôû tröôùc, ñaõ coù saùu thaønh töïu quaù khöù, möôøi thaønh töïu vò lai, taùm thaønh töïu hieän taïi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Vì sao vôùi caùc quaû Sa-moân khaùc, kieán laø ñaïo voâ ngaïi, kieán laø ñaïo giaûi thoaùt, coøn quaû A-la-haùn thì kieán laø ñaïo voâ ngaïi, trí laø ñaïo giaûi thoaùt? Ñaùp: Luùc ñöôïc quaû A-la-haùn laø ñaõ döùt taát caû choã taïo taùc, khoâng coøn caàn ñeán phöông tieän nöõa! Hoûi: Ngöôøi Höõu hoïc coù chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt khoâng? Neáu coù vì sao trong ñaây khoâng noùi? Neáu khoâng coù thì Kinh Phaät noùi laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Cö só ñöøng sôï! Phaøm phu ngu tieåu, vì ñaõ thaønh töïu trí taø, giaûi thoaùt taø neân raát sôï seõ ñoïa vaøo coõi ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû! OÂng ñaõ döùt trí taø, giaûi thoaùt taø, thaønh töïu chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt! Ñaùp: Neân noùi raèng: Coù chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt. Hoûi: Vì sao trong ñaây khoâng noùi? Ñaùp: Phaùp hoaëc coù thöù chæ laø phaùp theå, hoaëc coù thöù laø phaùp theå, cuõng laø theå cuûa chi. Ngöôøi Höõu hoïc chæ coù phaùp theå, khoâng coù theå cuûa chi. Hoûi: Vì sao chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt Voâ hoïc thì laäp chi, coøn ngöôøi Höõu hoïc thì khoâng laäp chi? Ñaùp: Vì danh nghóa vöôït hôn. Neáu noùi theo phaùp thì phaùp Voâ hoïc vöôït hôn phaùp Höõu hoïc. Neáu noùi theo ngöôøi thì ngöôøi Voâ hoïc seõ vöôït

hôn ngöôøi Höõu hoïc. Laïi nöõa, chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt Voâ hoïc thöôøng vöôït hôn, vì khoâng coù loãi laàm. Laïi nöõa, do Voâ hoïc döùt taát caû caên baûn cuûa höõu. Laïi nöõa, Voâ hoïc ñöôïc hai thöù taâm giaûi thoaùt: 1. Giaûi thoaùt cuûa töï taùnh. 2. Giaûi thoaùt ôû thaân. Cho neân, ñöôïc taïo ra boán tröôøng hôïp: 1. Coù khi giaûi thoaùt ôû töï taùnh nôi taâm, chaúng phaûi giaûi thoaùt ôû thaân. 2. Coù khi giaûi thoaùt ôû thaân, chaúng phaûi giaûi thoaùt cuûa töï taùnh. 3. Coù khi giaûi thoaùt cuûa töï taùnh, cuõng giaûi thoaùt ôû thaân. 4. Coù khi chaúng phaûi giaûi thoaùt cuûa töï taùnh, chaúng phaûi giaûi thoaùt ôû thaân. Giaûi thoaùt cuûa töï taùnh, chaúng phaûi giaûi thoaùt ôû thaân laø taâm hoïc. Giaûi thoaùt ôû thaân, chaúng phaûi giaûi thoaùt cuûa töï taùnh laø taâm höõu laäu Voâ hoïc. Giaûi thoaùt cuûa töï taùnh, cuõng laø giaûi thoaùt ôû thaân laø taâm Voâ hoïc. Khoâng phaûi giaûi thoaùt cuûa töï taùnh, cuõng chaúng phaûi giaûi thoaùt ôû thaân: Laø taâm höõu laäu Höõu, hoïc laø taâm cuûa taát caû phaøm phu. Laïi nöõa, chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt Voâ hoïc khoâng coù chöôùng ngaïi, coøn taø trí cuûa ngöôøi Höõu hoïc

chöôùng ngaïi chaùnh trí, taø giaûi thoaùt chöôùng ngaïi chaùnh giaûi thoaùt. Hoûi: Taø kieán coù theå chöôùng ngaïi chaùnh kieán, vì sao chaùnh kieán cuûa hoïc laïi laäp chi? Ñaùp: Vì chaùnh kieán cuûa ngöôøi Höõu hoïc khi döùt phieàn naõo, gioáng nhö maëc aùo giaùp, tay caàm gaäy, neân laäp chi. Laïi nöõa, chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt cuûa Voâ hoïc, vì khoâng coù phaùp töông ñoái, neân chaùnh trí cuûa ngöôøi Höõu hoïc töông ñoái vôùi taø trí, chaùnh giaûi thoaùt töông ñoái vôùi taø giaûi thoaùt. Laïi nöõa, taâm Voâ hoïc thì taát caû giaûi thoaùt. Taâm Höõu hoïc laø phaàn ít giaûi thoaùt, phaàn ít khoâng giaûi thoaùt. Phaàn ít giaûi thoaùt: Laø phieàn naõo, choã döùt cuûa kieán ñaïo. Phaàn ít khoâng giaûi thoaùt: Laø phieàn naõo, do tu ñaïo döùt. Laïi nöõa, neáu giaûi thoaùt taát caû chöôùng ngaïi cuûa taâm thì taát caû choã chöôùng ngaïi seõ ñöôïc giaûi thoaùt, nghóa laø seõ laäp chi. Taát caû chöôùng ngaïi: Laø naêm thöù döùt phieàn naõo. Taát caû choã chöôùng ngaïi laø caûnh giôùi cuûa naêm thöù döùt phieàn naõo. Ngöôøi Höõu hoïc thì khoâng nhö vaäy! Coâng ñöùc Voâ hoïc

khaùc, noùi roäng nhö trong Kieàn-ñoä Taïp. Hoûi: Neáu nhö ñaõ noùi veà ngöôøi Höõu hoïc thì coù taø trí, taø giaûi thoaùt, laøm sao hieåu ñöôïc Kinh Phaät? Nhö noùi: Cö só ñöøng sôï! Keû tieåu ngu phaøm phu, vì ñaõ taïo thaønh taø trí, taø giaûi thoaùt, neân hoï sôï seõ phaûi ñoïa vaøo ñöôøng ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû! OÂng ñaõ döùt taø trí, taø giaûi thoaùt, ñaõ thaønh töïu chaùnh trí, chaùnh giaûi thoaùt? Ñaùp: Kinh noùi: Khoâng rôi vaøo ñöôøng aùc! Vì taø trí, taø giaûi thoaùt, vôùi ngöôøi Höõu hoïc cuõng coù taø trí, taø giaûi thoaùt khaùc. Kinh Phaät noùi: A-nan neân bieát! Xaù-lôïi-phaát laø Tyø-kheo thoâng minh. ñaõ vì Tröôûng giaû Tu Ñaït, ñoái vôùi boán chi Tu-ñaø-hoaøn hieän coù, phaân bieät coù möôøi thöù. Hoûi: Theá naøo laø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaõ phaân bieät boán chi Tu- ñaø- hoaøn thaønh möôøi thöù? Toân giaû Ba-xa noùi: Moät chi, noùi coù möôøi thöù, gaàn baäc thieän trí thöùc coù möôøi thöù, cho ñeán nhö phaùp tu haønh coù möôøi thöù. Toân giaû Phuù- Na- Da- Xa noùi: Tín laø gaàn thieän trí thöùc, thöôøng nghe phaùp. Chaùnh kieán laø chaùnh tö duy, caùc chaùnh coøn laïi laø nhö phaùp tu haønh. Toân giaû Cuø-sa noùi: Tín, giôùi laø gaàn thieän tri thöùc. Hoïc roäng laø nghe phaùp. Chaùnh kieán laø chaùnh tö duy, caùc phaùp coøn laïi laø nhö phaùp tu haønh. Toân giaû Tu Hoøa Maät noùi: Tín, giôùi laø gaàn guõi thieän tri thöùc. Hoïc roäng, trí tueä, laø nghe phaùp. Chaùnh kieán laø chaùnh tö duy, caùc chaùnh coøn laïi laø nhö phaùp tu haønh. Ngöôøi A-tyø-ñaøm noùi raèng: Tín, giôùi thí laø gaàn thieän tri thöùc. Hoïc roäng, trí tueä laø nghe phaùp. Chaùnh kieán laø chaùnh tö duy, caùc chaùnh coøn laïi laø nhö phaùp tu haønh. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Chi Tu-ñaø-hoaøn töùc laø chi Tu- ñaø- hoaøn. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaõ vì Tröôûng giaû Tu Ñaït phaân bieät tín khoâng hö hoaïi coù möôøi thöù, vì ba vieäc: 1. Do töï theå. 2. Do choã khôûi. 3. Do choã nöông döïa. Do töï theå: Laø Tín, laø giôùi. theá naøo laø caên baûn cuûa tín, giôùi? Ñoù laø trí voâ laäu, caên thieän voâ laäu. Do choã khôûi: Laø vì chaùnh giaùc nöông döïa chaùnh giaùc, neân nuoâi lôùn giôùi, vaên, thí, tueä. Do choã nöông döïa: Laø giaûi thoaùt.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 202

Hoûi: Vì sao goïi laø A-la-haùn? Ñaùp: A la dòch laø phieàn naõo. Haùn dòch laø gieát. Duøng dao trí tueä gieát cheát phieàn naõo, goïi laø A-la-haùn. Laïi nöõa, vì khoâng coøn sanh trong sanh töû cuûa caùc coõi, caùc ñöôøng neân goïi laø A-la-haùn. Laïi nöõa, khoâng sinh ra trong voøng sinh töû cuûa caùc coõi, caùc ñöôøng, caùc ñôøi ... neân goïi laø A-la-haùn. Vì xa lìa phaùp aùc, baát thieän, neân goïi laø A-la-haùn. Nhö keä noùi: Xa lìa aùc baát thieän An truï trong phaùp thieän Ñaùng ñöôïc ñôøi cuùng döôøng Neân goïi laø A-la-haùn. Laïi nöõa, vì xöùng ñaùng thoï söï cuùng döôøng hôn heát, neân goïi laø A- la-haùn. Taát caû vaät Sa-moân caàn duøng, khoâng coù Sa-moân naøo khoâng xöùng ñaùng thoï. Vì döùt heát laäu: Hoûi: Nhö xöù laäu cuõng heát, vì sao chæ noùi döùt heát laäu? Ñaùp: Ñöùc Theá toân tröôùc noùi laäu heát, neân bieát laø Ngaøi cuõng ñaõ noùi veà xöù laäu. Laïi nöõa, neáu phaùp laø töï taùnh döùt thì döùt roài seõ khoâng thaønh töïu, do phaùp naày trôû ngaïi vôùi ñaïo Thaùnh. Thaùnh ñaïo khoâng trôû ngaïi vôùi phaùp höõu laäu thieän, voâ kyù khoâng aån moät, chæ trôû ngaïi vôùi phaùp laäu. Neáu phaùp höõu laäu thieän döùt laäu, thì phaùp voâ kyù khoâng aån moät cuõng döùt, vì ñoàng moät ñoái trò. Nhö ngoïn ñeøn khoâng trôû ngaïi gì vôùi bình ñöïng daàu vaø tim ñeøn, maø trôû ngaïi vôùi boùng toái. Vì xua tan boùng toái, neân ñoát ñeøn thì tim luïn, daàu caïn, bình ñöïng noùng! Laïi nöõa, do laäu khoù döùt, khoù tröø, khoù vöôït qua. Laïi nöõa, do laäu laø tai hoïa cuûa loãi laàm traàm troïng. Laïi nöõa, laäu laø laäu, laø xöù laäu. AÙch, boäc löu, phöôïc, thuû, söû, kieát cuõng vaäy. Phaùp höõu laäu thieän, voâ kyù khoâng aån moät thì khoâng nhö theá! Theá naøo laø trí? Theá naøo laø kieán? Theá naøo laø tueä? Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Nhaãn laø trí, nhö Phaùi Thí duï giaû noùi. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi raèng: Ñaàu tieân laø maét tueä, duyeân vôùi caûnh giôùi laø nhaãn, veà sau taêng tröôûng laø trí. Cho neân trí phaåm haï laø nhaãn. Nhö ngöôøi ñang ñi treân ñöôøng, tröôùc coù yù nghó muoán döøng, sau ñoù môùi döøng. Maét tueä luùc ñaàu duyeân vôùi caûnh giôùi laø nhaãn, taêng tröôûng laø trí. Cho neân trí phaåm haï laø nhaãn. Vì ngaên döùt yù cuûa nhöõng ngöôøi noùi nhö theá, cuõng noùi nhaãn chaúng phaûi trí neân soaïn luaän naày.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 47 203

Laïi nöõa, sôû dó soaïn luaän laø vì coù ngöôøi noùi: Taän trí, trí voâ sinh laø taùnh cuûa kieán. Vì ngaên döùt yù cuûa nhöõng ngöôøi noùi nhö theá, cuõng noùi veà taän trí, trí voâ sinh chaúng phaûi taùnh cuûa kieán neân soaïn luaän naày. Laïi nöõa, Kieàn-ñoä naày laø trí. ÔÛ ñaây neân phaân bieät, theá naøo laø phaùp cuûa taùnh trí, tùaùnh kieán vaø taùnh tueä? Theá naøo laø kieán? Ñaùp: Nhaõn caên laø chaùnh kieán theá tuïc, kieán hoïc, kieán Voâ hoïc trong naêm kieán. Hoûi: Vì sao nhaõn caên ñöôïc goïi laø kieán? Ñaùp: Do boán vieäc, neân goïi laø kieán: 1. Do baäc Hieàn Thaùnh noùi. 2. Do ngöôøi theá tuïc noùi. 3. Do kinh noùi. 4. Do hieän thaáy ôû theá gian. Do Hieàn Thaùnh, ngöôøi theá tuïc noùi raèng: Nhö noùi: Ta thaáy ngöôøi naày ñi, ñöùng, ngoài, naèm. Neáu thaáy ngöôøi nghieâng ngaõ, meâ laàm, thì noùi raèng: Nhö coù kinh taø kieán noùi: Phaät noùi: Neáu maét thaáy saéc, khoâng neân phaân

bieät laø nam, laø nöõ, sinh ra aùi nhieãm. Laïi noùi: Neáu maét thaáy saéc ñeïp, khoâng sinh aùi, thaáy xaáu khoâng sinh giaän döõ! Laïi noùi: Neáu thaáy saéc vöøa yù, saéc khoâng vöøa yù, saéc chaúng phaûi vöøa yù, saéc chaúng phaûi khoâng vöøa yù phaûi quaùn saùt. Laïi noùi: Neáu maét thaáy saéc, khoâng neân sinh yeâu, giaän, maø neân sinh taâm xaû. Laïi noùi: Neáu thaáy saéc, phaûi chaùnh quaùn laø phaùp baát tònh, theá gian hieän thaáy! Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Ñaây laø lôøi cuûa ngöôøi ñôøi, ñieàu ta hieän thaáy laø söï tònh, hieän thaáy laø söï baát tònh. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Kinh cuõng noùi, ngöôøi ñôøi cuõng noùi: Ñoái töôïng ñöôïc maét baét kòp vaø ñieàu thöùc ñaõ traûi qua, ñoù goïi laø kieán. Naêm kieán goïi laø kieán, nghóa laø do boán vieäc, noùi roäng nhö trong Kieàn-ñoä Kieán, trong kieán xöù ñaõ neâu. Chaùnh kieán theá tuïc goïi laø kieán laø do taùnh kieán. Kieán hoïc, kieán Voâ hoïc sôû dó goïi laø kieán, laø do taùnh kieán. Nhö ban ñeâm khi trôøi coù maây thì thaáy saéc. Tueä nhieãm oâ thaáy phaùp cuõng vaäy! Nhö ban ñeâm khi khoâng coù maây giaêng thì thaáy saéc. Tueä höõu laäu thieän thaáy phaùp cuõng vaäy! Nhö ban ngaøy, luùc coù maây che thì thaáy saéc, tueä hoïc thaáy phaùp cuõng theá! Nhö ban ngaøy luùc khoâng coù maây che thì thaáy saéc, tueä Voâ

hoïc thaáy phaùp cuõng gioáng nhö vaäy! Theá naøo laø trí? Ñaùp: Tröø nhaãn trong kieán ñaïo, ngoaøi ra laø tueä töông öng vôùi yùù thöùc. Trí kia coù ba thöù: Thieän, nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån moät. Thieän coù hai thöù: höõu laäu vaø voâ laäu. Höõu laäu laø chaùnh kieán theá tuïc, voâ laäu laø taùm trí cuûa Höõu hoïc, Voâ hoïc. Nhieãm oâ laø naêm kieán vaø aùi, giaän, maïn, nghi töông öng vôùi voâ minh. Voâ kyù khoâng aån moät laø oai nghi, coâng xaûo, baùo sinh, taâm bieán hoùa ñi chung vaø tueä töông öng vôùi naêm thöùc thaân. Tueä aáy cuõng coù ba thöù: Thieän, caáu ueá, voâ kyù khoâng aån moät. Thieän laø thieän sinh ñaéc. Caáu ueá laø aùi giaän ñi chung. Voâ kyù khoâng aån moät nghóa laø taâm ñi chung vôùi baùo. Theá naøo laø tueä? Ñaùp: Laø tueä töông öng vôùi yù thöùc. Tueä kia cuõng coù ba thöù: Thieän, caáu ueá vaø voâ kyù khoâng aån moät. Thieän coù hai thöù: höõu laäu, voâ laäu. Höõu laäu laø chaùnh kieán theá tuïc, voâ laäu laø taùm nhaãn, taùm trí Hoïc, Voâ hoïc trong kieán ñaïo. Ngoaøi ra, nhö tröôùc noùi. Tueä töông öng vôùi naêm thöùc, nhö tröôùc ñaõ noùi. Ñaõ noùi töï theå cuûa trí. Nay seõ noùi veà töôùng gioáng nhau, töôùng khaùc nhau cuûa trí: Hoaëc kieán laø trí? Cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: Laø kieán, chaúng phaûi trí: Kieán cuûa nhaõn caên, laø caùc nhaãn trong kieán ñaïo. Hoûi: Vì sao nhaõn caên chaúng phaûi trí? Ñaùp: Vì nhaõn caên laø saéc, maø trí chaúng phaûi saéc. Laïi nöõa, vì nhaõn caên chaúng phaûi töông öng, chaúng phaûi nöông döïa, chaúng phaûi haønh, chaúng phaûi duyeân, coøn trí laø töông öng, laø nöông döïa, laø haønh, laø duyeân. Caùc nhaãn trong kieán ñaïo, vì sao chaúng phaûi trí? Ñaùp: Vì nhaãn naày chaúng phaûi ñaõ nhaãn. Quaùn naày chaúng bieát laø quaùn, chaúng phaûi ñaõ quaùn, laø tìm kieám chaúng phaûi ñaõ ñuû, laø laäp baøy phöông tieän ngaên döùt. Laïi nöõa, nhaãn laø ñoái trò nghi. Nghi ñoù vì ñöôïc cuøng sinh vôùi nhaãn naày, neân nghóa quyeát ñònh laø nghóa cuûa trí. Laïi nöõa, ñaïo voâ ngaïi, ñaïo giaûi thoaùt tuy cuøng taïo taùc moät vieäc, nhöng khoâng

ñöôïc cuøng sinh trong moät saùt-na. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Vì chòu ñöïng, neân goïi laø Nhaãn, khoâng theå cho chòu ñöïng laø trí. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Kieán giaûi cuûa mình goïi laø trí, nhaãn

chaúng phaûi kieán giaûi cuûa mình. Ñoù goïi laø kieán chaúng phaûi trí. Trí chaúng phaûi kieán: Tröø naêm kieán vaø chaùnh kieán theá tuïc, caùc yù thöùc khaùc töông öng vôùi tueä höõu laäu. Trí ñoù coù hai thöù: Nhieãm oâ vaø voâ kyù khoâng aån moät. Nhieãm oâ: Voâ minh töông öng vôùi aùi, giaän, maïn, nghi. Hoûi: Vì sao tueä nhieãm oâ töông öng vôùi aùi v.v... maø chaúng phaûi kieán? Ñaùp: Ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa kieán beùn nhaïy. Ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa tueä kia khoâng beùn nhaïy. Laïi nöõa, kieán thaâm nhaäp ôû duyeân, tueä khoâng thaâm nhaäp ôû duyeân. Laïi nöõa, tueä töông öng vôùi aùi, bò hai kieát che laáp cuøng khaép. Hai kieát: Ñoù laø aùi vaø töông öng voâ minh. Kieát khaùc cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Tueä töông öng vôùi voâ minh khoâng chung, khoâng bò hai kieát che laáp, vì sao khoâng goïi laø kieán? Ñaùp: Voâ minh khoâng chung che laáp tueä traàm troïng. Ñoái vôùi ba kieát, voâ kyù khoâng aån moät laø oai nghi, coâng xaûo, baùo, taâm bieán hoùa ñi chung. Hoûi: Vì sao voâ kyù khoâng aån moät laø tueä, chaúng phaûi kieán? Ñaùp: Vì ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa kieán beùn nhaïy, ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa tueä kia khoâng beùn nhaïy. Laïi nöõa, kieán thaâm nhaäp ôû duyeân, tueä kia ñoái vôùi duyeân, khoâng thaâm nhaäp. Laïi nöõa, kieán coù theá löïc, coøn tueä kia thì yeáu keùm. Hoûi: Baùo tueä yeáu keùm, coù theå nhö theá! Nhöng oai nghi, coâng xaûo, cuõng coù theá duïng. Nhö oai nghi cuûa Ñöùc Theá toân, coâng xaûo cuûa trôøi Tyø- thuû-yeát-ma, gioáng vôùi choã taïo taùc cuûa nguyeän trí hay khoâng? Ñaùp: Duø heát söùc coâng xaûo, nhöng vaãn bò taø maïng che laáp. Laïi nöõa, duø raát kheùo leùo, nhöng cuõng vaãn bò ngöôøi khaùc cheâ bai: Choã naày laø khoâng toát. Tueä töông öng vôùi naêm thöùc, vì sao chaúng phaûi kieán? Ñaùp: Ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa kieán beùn nhaïy, thaâm nhaäp ôû duyeân. Ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa tueä kia khoâng beùn nhaïy, ñoái vôùi duyeân khoâng thaâm nhaäp. Laïi nöõa, kieán coù theå phaân bieät, tueä kia khoâng theå phaân bieät. Laïi nöõa: Kieán duyeân vôùi ba ñôøi vaø voâ vi, tueä kia chæ duyeân vôùi hieän taïi. Laïi nöõa, Kieán duyeân vôùi töôùng chung, töôùng rieâng, tueä kia chæ

duyeân vôùi töôùng rieâng. Laïi nöõa, Kieán ñoái vôùi duyeân thöôøng chuyeån vaän, tueä kia thì khoâng nhö theá. Laïi nöõa, Kieán truø tính, löôøng xeùt, quaùn saùt veà duyeân, tueä kia thì khoâng nhö theá. Hoûi: Vì sao taän trí, trí voâ sinh chaúng phaûi kieán? Ñaùp: Ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa kieán beùn nhaïy, ñoái töôïng chuyeån vaän cuûa Trí kia khoâng beùn nhaïy. Laïi nöõa, khi kieán sinh, coù choã taïo taùc ñeå laäp baøy. Coøn trí kia sinh thì phöông tieän thoâi döùt, khoâng coù choã taïo taùc, nhö chim ñaäu ôû choã yeân oån. Laïi nöõa, kieán hieän ôû tröôùc laø coù choã mong caàu, trí kia hieän tieàn khoâng coù choã mong caàu. Cho neân, Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Vì ñoái vôùi phaùp vöôït hôn, khoâng coøn coù ñoái töôïng mong caàu, neân

taän trí, trí voâ sinh chaúng phaûi kieán. Laïi nöõa, taát caû tueä voâ laäu coù hai thöù: Hoaëc ñoái trò vôùi taø kieán, hoaëc ñoái trò vôùi voâ trí. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp voâ laäu coù ba thöù: Hoaëc ñoái trò vôùi taø kieán, chaúng phaûi voâ trí, hoaëc ñoái trò vôùi voâ trí, chaúng phaûi taø kieán. Hoaëc ñoái trò vôùi taø kieán, cuõng ñoái trò vôùi voâ trí. Neáu ñoái trò vôùi taø kieán, chaúng phaûi voâ trí, laø kieán chöù chaúng phaûi trí, nhö caùc nhaãn trong kieán ñaïo. Neáu ñoái trò vôùi voâ trí, chaúng phaûi taø kieán: Laø trí chöù chaúng phaûi kieán, nhö taän trí, trí voâ sinh. Neáu ñoái trò vôùi taø kieán, cuõng ñoái trò vôùi voâ trí, laø caùc tueä voâ laäu khaùc. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Vì sao taän trí, trí voâ sinh chaúng phaûi kieán? Ñaùp: Neáu taän trí, trí voâ sinh laø taùnh cuûa kieán, thì A-la-haùn thaønh töïu chín thöù ñaïo. Nhöng Phaät, Theá toân noùi A-la-haùn thaønh töïu möôøi thöù ñaïo. Hoûi: Nhö Chaùnh kieán theá tuïc laø taùnh kieán, taùnh trí. Kieán hoïc laø taùnh kieán, taùnh trí. Kieán Voâ hoïc laø taùnh kieán, taùnh trí. Neáu taän trí, trí voâ sinh, cuõng laø taùnh kieán, taùnh trí thì coù loãi gì? Ñaùp: Neáu nhö phöông tieän, luùc nhaäp phaùp ñaàu tieân: Chaùnh kieán theá tuïc laø kieán, laø trí thì laäp chi chaùnh kieán, chaúng phaûi chi chaùnh kieán, kieán hoïc laø kieán, laø trí thì laäp chi chaùnh kieán, chaúng phaûi chi chaùnh trí. Kieán Voâ hoïc laø kieán, laø trí thì laäp chi chaùnh kieán, khoâng laäp chi chaùnh trí. Theå cuûa taän trí, trí voâ sinh nhö theá cuõng laø kieán, laø trí leõ ra cuõng laäp chi chaùnh kieán, khoâng laäp chi chaùnh trí, töùc A-la-haùn thaønh töïu chín thöù

ñaïo khoâng coù möôøi. Nhöng Ñöùc Theá toân noùi A-la-haùn thaønh töïu möôøi thöù ñaïo. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Quyeát ñònh khoâng nghi ngôø, trí naày laø kieán. Vì sao? Vì maïnh meõ vaø nhaïy beùn. Neáu hoûi raèng: A-la-haùn thaønh töïu chín thöù ñaïo, nhöng Phaät noùi coù möôøi thöù ñaïo, thì neân ñaùp nhö theá naày: Hai trong möôøi thöù ñaïo ôû ñòa Voâ hoïc, taùm ôû ñòa Höõu hoïc, Voâ hoïc. Vöøa laø kieán, vöøa laø trí, nghóa laø tröø caùc nhaãn trong kieán ñaïo, laø taän trí, trí voâ sinh, caùc tueä voâ laäu khaùc. Trí ñoù laø gì? Ñoù laø taùm trí hoïc, chaùnh kieán Voâ hoïc, naêm kieán, chaùnh kieán theá tuïc, vöøa laø töôùng cuûa kieán, vöøa laø töôùng cuûa trí. Chaúng phaûi trí, chaúng phaûi kieán tröø ngaàn aáy vieäc treân. Neáu phaùp laø tröôøng hôïp thöù nhaát, thöù hai, thöù ba ñaõ laäp, thì goïi laø ñaõ xöng noùi. Tröø phaùp naày ra, caùc phaùp khaùc chöa ñaët teân, chöa xöng noùi, thì laäp ra tröôøng hôïp thöù tö. Phaùp aáy laø gì? Tröø nhaõn caên trong saéc aám, ñoù laø caùc saéc aám khaùc. Tröø taát caû tueä trong haønh aám, ñoù laø thieän, nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån moät, cuõng ôû ñòa cuûa yùù, cuõng ôû ñòa cuûa naêm thöùc, vöøa höõu laäu, voâ laäu, vöøa laø caùc haønh aám töông öng, baát töông öng khaùc. Ba aám vaø phaùp voâ vi nhö theá v.v... taïo ra tröôøng hôïp thöù tö, ñoù goïi laø ngaàn aáy vieäc treân. Neáu kieán laø tueä cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Kieán chaúng phaûi tueä: Laø nhaõn caên. 2. Tueä chaúng phaûi kieán: Tröø naêm kieán, chaùnh kieán theá tuïc, caùc tueä höõu laäu töông öng vôùi yùù thöùc khaùc. Tueä töông öng vôùi naêm thöùc vaø taän trí, trí voâ sinh. Ngoaøi ra, noùi roäng nhö boán tröôøng hôïp tröôùc. 3. Vöøa laø kieán, vöøa laø tueä: Tröø taän trí, trí voâ sinh, caùc tueä voâ laäu khaùc. Tueä ñoù laø gì? Ñoù laø caùc nhaãn trong kieán

ñaïo, taùm trí hoïc, chaùnh kieán Voâ hoïc, naêm kieán, chaùnh kieán theá tuïc, caùc phaùp naày coù töôùng cuûa kieán, töôùng cuûa tueä. 4. Chaúng phaûi laø kieán, chaúng phaûi tueä: Tröø ngaàn aáy vieäc treân, nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu trí laø tueä chaêng? Ñaùp: Caùc trí ñeàu laø tueä. Coù khi naøo laø tueä, maø khoâng phaûi trí phaûi chaêng? Ñaùp: Coù, laø caùc nhaãn trong kieán ñaïo. Noùi roäng goàm nhieáp cuõng gioáng nhö theá.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.